

Modalități de dezvoltare a gândirii laterale la preșcolari

Educatoare Oltean Adina-Lavinia,
G.P.N. „Albinuța” Rădăuți

"Nu trebuie să îmbraci un stil de gândire și să îl aperi până în pânzele albe, ci să-l dezbraci" pe cel pe care îl folosești de obicei și să progresezi comunicând cu alții. Minte este ca o parașută. Funcționează doar când este deschisă."

(Sir James Dewar)

I. PRELIMINARI

De ce este importantă gândirea laterală? Pentru că viața este complexă și trebuie să o privim din mai multe unghiuri pentru a lua o decizie bună la o diversitate de probleme. Gândirea verticală este insuficientă pentru progres, folosită de una singură poate fi de-a dreptul periculoasă. Aici intervine gândirea laterală cu principiul "Orice mod de a privi o situație este doar unul din nenumărate moduri posibile". Acest principiu elimină discuțiile în confruntarea cine are dreptate și cine nu.

Gândirea laterală ne ajută să facem salturi (să înaintăm în rezolvarea unei probleme), dar golurile rămase le umplem după ce găsim soluții absolut noi, spectaculoase, neașteptate, enigmatice, văzute ca imposibile. În gândirea laterală fiecare pas, soluție, idee nu trebuie să fie corectă. Ea trebuie încercată, argumentată pentru a genera soluții noi.

Exercițiile pentru gândirea laterală pot fi aplicate la orice vârstă și în orice domeniu de cunoaștere. Pentru exersarea gândirii laterale în grădiniță avem avantajul vârstei copiilor care se integrează, participă și ne acceptă tehnicile.

Preșcolarii sunt curioși din fire și vin cu soluții neobișnuite, cu idei originale, inițiativă și un spirit de observație foarte dezvoltat, pun întrebări adecvate, fac conexiuni între elemente aparent fără nici o legătură, explorează noi posibilități, manipulează.

Este important să selecționăm tehnici și metode interactive care exersează gândirea laterală: jocuri de reconstituire, întâmplări din viața de zi cu zi, construcții plane, povestiri, investigații, teme de discuții, metode interactive de grup.

Dascălii își pot însuși tehnici utile pentru practicarea gândirii laterale, pot crea după același algoritm altele noi, exersându-și gândirea laterală. Tehnicile trebuie înțelese, apoi utilizate în procesul didactic. În demersul gândirii laterale este indicat să parcurgem niște pași: culegerea informațiilor, restructurarea vechilor modele, modernizarea vechilor idei.

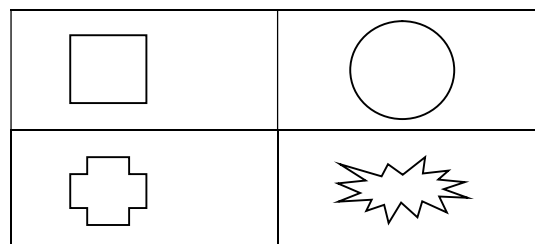
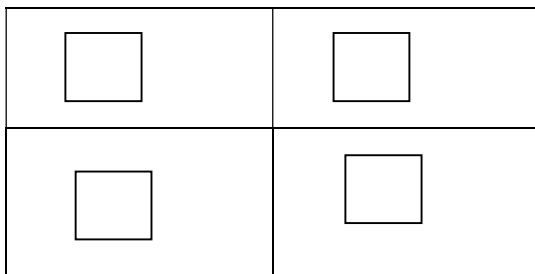
În sistemul de învățământ suntem puțin familiarizați cu această sintagmă, pe care obișnuim să o înlocuim cu conceptul de creativitate sau imaginație. Totuși, gândirea laterală a copiilor este de multe ori activată fără să ne dăm seama. O modalitate prin care facem acest lucru este atunci când folosim metodele activ-participative, metode ce încurajează copiii să elaboreze cu încredere cât mai multe și diferite idei pe marginea unei teme.

De asemenea și jocurile, ce potențiază gândirea laterală și pe care le putem utiliza în grădiniță, sunt multiple și totul ține de imaginația și disponibilitatea noastră de a le aplica la grupă.

II. MODALITĂȚI DE DEZVOLTARE A GÂNDIRII LATERALE

În continuare, voi exemplifica câteva jocuri și situații de învățare care au contribuit la dezvoltarea gândirii laterale a copiilor, folosite în cadrul activităților instructiv-educative din grădiniță.

- ❖ **Completează desenul!** - Copiii vor primi o foaie cu același element de mai multe ori. Ei trebuie să se gândească și să completeze toate cele 4 desene dar în modalități diferite, obținând ceva nou de fiecare dată (o casă, o fereastră, un biscuie) sau pornind de la 4 figuri diferite se desenează o imagine nou creată iar la sfârșit toți pot vedea ce soluții au găsit fiecare dintre ei.

- ❖ **Copacul cu idei-** Pe un panou pe care este desenat un copac se așază la rădăcină imagini cu diferite obiecte. Copiii vor fi întrebați ce idei le vin privind o imagine și cum cred că va arăta acel obiect "crescut" și ajuns pe ramuri sau mai bine zis unde mai putem folosi acel obiect, în ce context? De exemplu o sanie ilustrată la rădăcina copacului poate duce la : un joc pe derdeluș, un cadou de ziua unui copil, un accident rutier dacă locul de joacă nu este adecvat etc.
- ❖ **Continuă lanțul!** - Un copil extrage dintr-un săculeț un jeton și începe lanțul prin enunțarea unei propoziții cu obiectul ilustrat pe jeton. Apoi solicită unui alt copil să alcătuiască o propoziție cu ultimul cuvânt din propoziția sa și astfel se continuă lanțul de propoziții prin care aceștia găsesc propoziții inedite. De exemplu: Mărul este roșu. Rosu este macul. Macul este o floare frumoasă. Frumoasă este rochița.
- ❖ **Povești încurcate** - Se încurcă poveștile, așezând personajele în alte povești, în alt timp sau spațiu etc. Se cere copiilor să continue povestea din situația nou creată și expusă într-o imagine. De exemplu, le putem arăta o imagine în care Albă-ca-zăpada dă în pădure de cei 3 purceluși, cei 3 iezi ajung pe lună, Scufița Roșie se întâlnește în pădure cu ursul etc.
- ❖ **Pete colorate frumos amestecate** - Copiii pun pete colorate în perechi pe o foaie. Apoi vor îndoi foaia apăsând cu palma. După ce vor deschide fiecare va trebui să zică ce vede în aceea formă sau cu ce obiect o aseamănă. Ca sarcină ar putea să fie și găsirea unui nume comun al acelei pete. Se poate juca individual sau în perechi.
- ❖ **Ce-ar fi dacă?** - Li se oferă copiilor o situație problemă la care ei trebuie să găsească cât mai multe rezolvări, soluții inedite. Fiecare își va spune punctul de vedere și ceilalți pot dezvolta ideea ajungându-se la găsirea unor situații neobișnuite și originale. Exemple de situații de joc: Ce s-ar întâmpla dacă un lup ar bate la ușa grupei? Ce s-ar întâmpla dacă Moș Crăciun ar rămâne fără reni? Etc.

III. CONCLUZII

În concluzie, dacă gândim lateral, nu ne impunem punctul de vedere ca fiind singurul corect. Nu ne certăm cine are dreptate și cine nu, nu punem etichete. Acceptăm variantele copiilor și ne dăm seama că uneori ei sunt cei care fac cea mai bună alegere, ei au cele mai originale idei.

Învățăm să considerăm orice variantă posibilă și interesant modul în care vede altcineva aceeași situație. Devenim empatici, deschiși, comunicativi, interesați de alte idei, diferite de cele pe care le-am găsit noi.

Devine tot mai interesant să provoci copiii în diverse situații și să vezi ce idei pot apărea. Învățăm alături de copii să lucrăm în echipă, să eliminăm înverșunarea, stresul și să obținem mai multe variante bune pentru rezolvarea unei singure probleme. Nu ne mai deranjează răspunsurile

ce par a nu avea nimic comun cu întrebarea, încercăm să privim lumea prin ochii copilului și vom vedea o altă realitate, poate mai frumoasă.

Rolul nostru, al educatoarelor, este acela de a conștientiza importanța acestei gândiri și de a crea cât mai multe situații prin care să-i obișnuim pe copii să depășească normele unei gândirii supusă normelor și regulilor.

Bibliografie:

- *** Curriculum pentru educația timpurie, aprobat prin OMEN nr. 4694/ 2019;
- Edward de Bono, (2011), *Gândirea laterală*, Editura Curtea Veche, București;
- Mușata-Dacia Bocoș,(2013), *Instruirea interactivă*, Editura Polirom, București;
- Jean Piaget, (1972), *Psihologie și pedagogie*, Editura Didactică și Pedagogică, București.